

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติดและการค้ายาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธี กิน ดม สูบหรือฉีด แล้ว จะทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ
2. มีความต้องการจะเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจตลอดเวลา
3. เมื่อถึงเวลาเสพแต่ไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยา
4. สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดแบ่งประเภทตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท เป็น 4 ประเภท คือ

1. ยาเสพติดประเภทกดระบบประสาท เช่น สารระเหย ผีเสื้อ มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับและยาระงับประสาทต่าง ๆ ยาเสพติดในกลุ่มนี้มีฤทธิ์ในการเสพติดสูง ทำให้เกิดความบกพร่องเกิดความพิการถาวรต่ออวัยวะภายในร่างกายได้

2. ยาเสพติดประเภทกระตุ้นระบบประสาท เช่น ยาบ้า กระเทียม โคเคน ยาอี และยาอีฤทธิ์ของยากระตุ้นให้ประสาทตื่นตัว ถ้าใช้ไปนาน ๆ จะเกิดอาการดื้อยาและจะต้องใช้ยาเพิ่มขึ้นจนอาจกลายเป็นโรคจิตคลุ้มคลั่งได้

3. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี เมสคาลีน ยาประเภทนี้ออกฤทธิ์ที่ระบบประสาทสมองทำให้ส่วนสัมผัสทั้ง 5 บิดเบือนเปลี่ยนไปจากที่เป็นจริงอาจเกิดจินตนาการจนไม่สามารถควบคุมได้

4. ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน เช่น กัญชา ยาเสพติดประเภทนี้จะออกฤทธิ์ทั้งกระตุ้น กด และหลอนประสาท ยาเสพติดประเภทนี้มีอันตรายมาก เพราะลักษณะของการออกฤทธิ์จะทำให้ระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำงานหนัก โดยเฉพาะระบบประสาทสมองจะได้รับการกระตุ้น กด และหลอนจนกระทั่งสมองเสื่อมโทรมลงจนความจำเสื่อมได้

แนวคิดเกี่ยวกับการติดยาเสพติด

ในปัจจุบัน มีแนวความคิดว่าการติดยาเสพติดเป็นโรคชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นโรคทางสมองที่สามารถกลับมาเสพติดซ้ำได้ ถ้าไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู และอยู่ในปัจจัยแวดล้อมเดิม ก็อาจกลายเป็นโรคเรื้อรังที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แนวความคิดนี้ มีผู้ศึกษาเรียบเรียงไว้ คือ (ธนัชพร สิริยานนท์ และ วารุณี ศักดิ์รัตนอนันต์, 2544, น. 6 อ้างถึงใน ศิริสุดา รัตมีมาลา, 2546, น. 13) “การติดยาเสพติดเป็นโรคทางสมองโรคหนึ่ง เนื่องจากยาเสพติดมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในส่วนลึกของสมองซึ่งเรียกว่า ระบบ Mesolimbic Tegmentum ไปจนถึง Nucleus Accumbens พื้นที่ส่วนนี้เหมือน Limbic System และ Orbitofrontal Cortex” ซึ่งทำให้สารเสพติดมีผลต่อสมอง การใช้ยาเสพติดเรื้อรังจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานของสมอง ซึ่งผลนั้นจะยังคงอยู่อีกยาวนานหลังจากหยุดใช้ยาเสพติดประเภทนั้น ๆ แล้ว

เนื่องจากการติดยาเสพติดเป็นโรคทางสมอง ดังนั้นเป้าหมายหลักในการบำบัดรักษา คือ การเปลี่ยนแปลงสมองให้กลับคืนสู่สภาพปกติ โดยการรักษาทางยาและการบำบัดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังตั้งข้อสังเกตว่า การติดยาเสพติดยังเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอีกด้วย เพราะการอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการอยากยาและการกลับมาใช้ซ้ำหลังจากการผ่านการรักษาแล้ว การติดยาเสพติดเป็นความเจ็บป่วยเรื้อรัง แม้ผู้ที่อดยาเองได้แล้วก็มักมีการกลับไปติดซ้ำมาก การติดยาเสพติดจึงเป็นเหมือนโรคเรื้อรังอื่น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติดข้างต้น เห็นได้ว่า การที่เปรียบผู้ติดยาเสพติดเหมือนผู้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่ทำให้เชื่อมโยงกับสถานการณ์การค้ายาเสพติดได้ว่า ในเมื่อคุณสมบัติของยาเสพติดทุกประเภทมีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพแล้ว ดังนั้นจึงมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ผู้ติดสารเสพติดไม่สามารถเลิกได้ ซึ่งหากเปรียบกับด้านเศรษฐศาสตร์แล้วอาจเรียกได้ว่ายาเสพติดเป็นสินค้าจำเป็นต่อผู้เสพ เนื่องจากผู้เสพต้องแสวงหายาเสพติดอย่างขาดไม่ได้ ทำให้ราคาสินค้ามีความยืดหยุ่นต่ำหรือสินค้ามีราคาแพง ดังนั้นเมื่อมีผู้ต้องการสินค้าหรือเรียกว่ามีอุปสงค์สินค้าเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนการผลิตสินค้า หรืออุปทานสินค้าเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะเดียวกัน

ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายย่อมมีอยู่เป็นจำนวนมาก สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นช่องทางเปิดโอกาสให้ผู้ขายสินค้าจำหน่ายยาเสพติดได้อยู่ในทุกวันนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด

ประเภทของผู้ค้ายาเสพติด

วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2536, น. 85) ได้จำแนกผู้ค้ายาเสพติดออกเป็น 3 ประเภท คือ ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้ารายย่อย และผู้ค้าเล็ยง โดยผู้ค้ายาเสพติดแต่ละประเภทมีรูปแบบและพฤติกรรมการค้ายาเสพติดที่แตกต่างกัน

ผู้ค้ารายใหญ่ เมื่อตกลงซื้อขายยาเสพติดกันแล้ว ผู้ค้าจะส่งของหรือรับของมาจากแหล่งยาเสพติด และทำการซุกซ่อนไว้ตามส่วนต่าง ๆ ของยานพาหนะที่ใช้ลำเลียง หรือ ซุกซ่อนไว้ในสัมภาระหรืออาจไม่ซุกซ่อนเลย การจำหน่ายจะไม่มีแบ่งบรรจุให้ลูกค้า จะมีการตกลงเรื่องราคา วันเวลาและสถานที่ในการรับของไว้ล่วงหน้า

ผู้ค้ารายย่อย มักจะติดต่อซื้อของกับผู้ค้ารายใหญ่ในบริเวณใกล้บ้านผู้ค้ารายย่อย เมื่อรับยาเสพติดมาแล้วก็จะซุกซ่อนไว้กับตัวหรือยานพาหนะที่ใช้ขนย้าย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ยานพาหนะในการติดต่อ คือรถจักรยานยนต์ จากนั้นจะแบ่งบรรจุเพื่อจำหน่ายเป็นหน่วยย่อย ๆ มีกลุ่มเป้าหมายลูกค้าคือ กลุ่มที่อยู่ใกล้บ้านผู้ค้ารายย่อยนั้น วิธีการจำหน่ายคือ ส่วนใหญ่จะขายเฉพาะลูกค้าประจำหรือมีคนรู้จักแนะนำมาให้ซื้อ

ผู้ค้าเล็ยง เป็นผู้นำของกลางไปส่งให้ลูกค้าโดยรับส่งของจากผู้ค้ารายใหญ่ไปสู่ผู้ค้ารายย่อย หรือส่งของจากผู้ค้ารายย่อยไปสู่กลุ่มลูกค้าปลายทาง

โครงสร้างขององค์กรเกี่ยวกับยาเสพติด

เกา สารสิน (อ้างถึงใน สถาบันดำรงราชานุภาพ ร่วมกับ กรมราชทัณฑ์, 2542, น. 8) ให้แนวคิดที่ว่าโครงสร้างขององค์กรเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งได้ 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 หัวหน้า เป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการยาเสพติดทั้งหมดซึ่งทั่วไปอาจเรียกว่า BOSS มีเพียงคนเดียว บุคคลนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการยาเสพติดโดยตรง และมักจะมีอาชีพสุจริตอื่น ๆ ไว้เพื่อบังหน้า

ระดับที่ 2 คือ ผู้ช่วย หรือ UNDER BOSS มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินการและรายงานให้หัวหน้าทราบ ตลอดจนมีหน้าที่รับคำสั่งและนโยบายต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติดำเนินการต่อไป

ระดับที่ 3 คือ หัวหน้าชุดปฏิบัติการทำหน้าที่เป็นฉนวน หรือ BUFFER ระหว่างระดับสูงกับระดับต่ำ เป็นการป้องกันและปิดกั้นไม่ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนไปถึงหัวหน้า หากเทียบระดับนี้กับธุรกิจทั่วไป ก็อาจเรียกว่า เป็นผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับที่ 4 คือ ระดับต่ำสุด หรือ ผู้ปฏิบัติการ BOTTOM ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตามคำสั่งของหัวหน้าระดับสูง

โครงสร้างของสายงานด้านยาเสพติดนั้น ผู้ค้ารายใหญ่จะมีเป็นผู้แทรกและจัดการการค้ายาเสพติดในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การผลิต การลำเลียง มีการจำหน่ายโดยผู้ค้ารายใหญ่เป็นหลัก ส่วนการจำหน่ายโดยผู้ค้ารายย่อยหรือค้าปลีกนั้น จะเป็นการตัดตอนมาอีกทอดหนึ่งสำหรับผู้ค้าปลีกจะเป็นผู้รับจ้างในการขนย้ายยาเสพติดแต่ละช่วง เช่น จากผู้ค้ารายใหญ่ไปสู่ผู้ค้ารายย่อย หรือจากผู้ค้ารายย่อยไปสู่ผู้ค้าปลีกการประกอบมิจฉาชีพค้ายาเสพติดถือองค์ประกอบหนึ่งที่มีโครงสร้างการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับระบบแรงงานโดยทั่วไป ทว่าการประกอบมิจฉาชีพค้ายาเสพติดนี้เป็นอาชีพที่แพร่ระบาดและสร้างปัญหาภาระให้สังคมเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการประกอบอาชีพที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจผิดกฎหมาย หรือ ระบบเศรษฐกิจใต้ดิน

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ เศรษฐกิจใต้ดิน

มีนักคิดหลายสำนักได้คำจำกัดความเศรษฐกิจใต้ดินในหลายประเด็น ในที่นี้ขอเสนอแนวคิดเศรษฐกิจใต้ดินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด (“เศรษฐกิจใต้ดิน,” ออนไลน์, 2546) กล่าวคือ

ความคิดเรื่อง “เศรษฐกิจใต้ดิน” เริ่มต้นในประเทศโลกที่สาม เมื่อนักมานุษยวิทยาทางด้านเศรษฐศาสตร์คนหนึ่งคือ เคธ ฮาร์ด (Keith Hart) ได้สร้างแบบจำลองแหล่งรายได้ 2 ทางของแรงงานในเมือง ทางหนึ่งจากค่าจ้างแรงงาน อีกทางหนึ่งคือจากการจ้างงานตนเอง (Self-employment) ซึ่งมีขอบเขตและพลวัตกว้างขวางกว่า หรือเรียกว่าเป็นเศรษฐกิจนอกระบบ (Informal Economy) ที่เป็นเศรษฐกิจซึ่งไม่ได้มีการจ้างนับหรือบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ

เฟจ (Feige Edgar) ได้ให้คำจำกัดความของเศรษฐกิจใต้ดินโดยเน้นความสัมพันธ์กับกฎเกณฑ์และการจัดระเบียบของรัฐ โดยเสนอว่าเศรษฐกิจใต้ดิน หมายถึง “การปฏิบัติต่าง ๆ ของตัวแทนทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ยอมยึดถือตามกฎระเบียบของสถาบัน หรือถูกปฏิเสธการคุ้มครองจากสถาบัน”

โดยจำแนกเศรษฐกิจใต้ดินออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. เศรษฐกิจที่ผิดกฎหมาย (Illegal Economy) ได้แก่การผลิตและการกระจายสินค้าที่ถือว่าผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด โสเภณี และบ่อนการพนัน

2. เศรษฐกิจที่ไม่ได้รายงาน (Unreported Economy) เป็นการปฏิบัติเพื่อเลี่ยงกฎระเบียบทางการเงิน ไม่ได้รายงานรายได้ที่ต้องเสียภาษี

3. เศรษฐกิจไม่ได้ลงรายการ (Unrecorded Economy) เป็นกิจกรรมที่ปิดบังการลงรายการตามที่รัฐบาลกำหนด ดังนั้น จึงทำให้จำนวนเงินที่ควรปรากฏในบัญชีประชาชาติกลับไม่ได้ปรากฏ

4. เศรษฐกิจนอกระบบ (Informal Economy) ได้แก่ เศรษฐกิจที่ไม่จ่ายค่าใช้จ่าต่าง ๆ ตามกฎหมาย เช่น ทะเบียนการค้า ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน และระบบประกันสังคม เป็นต้น แต่ตามคำจำกัดความนี้มีความซ้ำซ้อนกันในตัว โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ไม่ได้รายงาน กับ เศรษฐกิจที่ไม่ได้ลงรายการ และยังมีปัญหาในการขีดเส้นแบ่งระหว่างถูกกับผิดกฎหมาย

กล่าวได้ว่าการค้ายาเสพติดนั้น เป็นการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย เรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในอาชีพที่เป็นเศรษฐกิจในระบบใต้ดินเนื่องจากจำหน่ายสินค้าผิดกฎหมาย

ตามรายงานประจำปีการพัฒนามนุษย์ 2542 (แผนงานพัฒนามนุษย์ องค์การสหประชาชาติ, 2542 อ้างถึงใน “เศรษฐกิจใต้ดิน,” ออนไลน์, 2546) ได้กล่าวถึง องค์การอาชญากรรมว่า ได้เกิดขึ้นแพร่หลายจากกระบวนโลกาภิวัตน์ คือ ในช่วงราว 20 ปีมานี้ โดยกลุ่มอาชญากรได้ใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงหลายประการในกระบวนโลกาภิวัตน์ ได้แก่

1. การแก้กฎระเบียบทางตลาดเงิน ซึ่งทำให้สามารถเคลื่อนย้ายเงินไปทั่วโลกได้สะดวกขึ้น ข้อห้ามต่าง ๆ ถูกขจัดไปโดยมาก

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ที่สามารถติดต่ออย่างสะดวกรวดเร็ว สามารถใช้ในการค้ายาเสพติด อาวุธ และสตรีโดยหาร่องรอยได้ยาก

3. การขนส่งที่ถูกลงมาก ทำให้เคลื่อนย้ายสินค้าได้รวดเร็ว มีค่าใช้จ่ายน้อย ซึ่งเท่ากับการเพิ่มกำไร และเป็นเหตุจูงใจให้มีบุคคลเข้ามาร่วมขบวนการก่ออาชญากรรมได้มากขึ้น

4. การถ่ายโอนความรู้อย่างรวดเร็ว ทั้งที่เป็นการศึกษาแบบถูกกฎหมาย และที่สนับสนุนพฤติกรรมอาชญากรรม เช่น ความรู้ทางด้านผลิตยาเสพติด การหาเงินร้อนหรือเงินสกปรก การผลิตอาวุธ ธุรกิจใต้ดินที่รายงานของยูเอ็นดีพีเน้น ได้แก่ การค้าที่ผิดกฎหมาย

(Illicit Trade) ได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้าสัตว์ ค้าอาวุธและการฟอกเงิน ซึ่งประมาณว่าในปี 1995 การค้ายาเสพติดมีมูลค่ารวมกันถึงราวร้อยละ 8 ของการค้าโลก

สาเหตุที่ทำให้เกิดเศรษฐกิจนอกระบบ

การที่เศรษฐกิจแบบทางการหรือแบบทุนนิยมโดยทั่วไปเชื่อมต่อกับกลุ่มผู้มีทุนขนาดใหญ่ จึงมักกีดขวางไม่ให้คนยากจน หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคม หรือคนจำนวนมากที่แพ้การแข่งขัน เข้ามาสู่เศรษฐกิจนอกระบบ ไม่สามารถเข้าถึงระบบตลาดได้ จึงหาทางออกในการประกอบกิจการชีวิต ขนาดและแนวโน้มของเศรษฐกิจใต้ดิน

1. เศรษฐกิจนอกระบบนี้มีขนาดใหญ่ เช่น การศึกษาหนึ่งที่ทำโดยสถาบันเพื่อ เสรีภาพและประชาธิปไตยของเปรู ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 พบว่าร้อยละ 90 ของอุตสาหกรรม ขนาดเล็ก ร้อยละ 85 ของการขนส่งในเมือง ร้อยละ 60 ของกองเรือประมงของเปรู และร้อยละ 60 ของร้านอาหารประกอบกิจการอยู่นอกกฎหมาย

2. โดยทั่วไปเศรษฐกิจใต้ดินในประเทศกำลังพัฒนามีขนาดใหญ่กว่าประเทศพัฒนา แล้ว ด้วยสาเหตุปัจจัยหลายประการ ซึ่งมูลเหตุสำคัญเกิดจาก ระบบตลาดแบบทุนพัฒนา น้อยกว่าองค์กรทางเศรษฐกิจสำคัญในประเทศกำลังพัฒนาโดยพื้นฐานมีขนาดกลางและขนาด เล็ก ในขณะที่องค์กรเศรษฐกิจสำคัญในประเทศพัฒนาแล้วเป็นบริษัทข้ามชาติ

3. ขนาดเศรษฐกิจใต้ดินในแต่ละประเทศต่างกันมาก ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มประเทศ กำลังพัฒนาประเทศพัฒนาแล้วและประเทศที่อยู่ในระยะการเปลี่ยนผ่าน

4. ขนาดเศรษฐกิจใต้ดินมีแนวโน้มใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะในประเทศพัฒนาแล้วในระยะ 30 ปีที่ผ่านมาแพร่ขยายขึ้นมาก

เศรษฐกิจใต้ดินในทวีปเอเชีย

เฟรดริช ชไนเดอร์ (Friedrich Schneider) (Size and Measurement of the Informal Economy in 110 Countries Around the World, 2002 อ้างถึงใน “เศรษฐกิจใต้ดิน,” ออนไลน์, 2546) นักศึกษาเศรษฐกิจใต้ดินชาวออสเตรเลีย ได้ใช้วิธีสร้างแบบจำลองจากหลายตัวชี้วัด หลาย ปัจจัยแบบพลวัต (Dynamic Multiple-Indicators Multiple-Causes-DYMIMIC Model) มาศึกษา เศรษฐกิจใต้ดินทั่วโลกโดยศึกษาเศรษฐกิจใต้ดินใน 110 ประเทศ ทั้งในประเทศกำลังพัฒนา กลุ่ม ประเทศเปลี่ยนผ่าน และประเทศพัฒนาแล้วในกลุ่มโออีซีดี โดยใช้ข้อมูลของแต่ละประเทศจาก ธนาคารโลกในปี 2002

สำหรับภูมิภาคเอเชีย ซึ่งในการศึกษานี้มี 26 ประเทศ ทั้งประเทศกำลังพัฒนาและ พัฒนาแล้ว พบว่ามีขนาดเศรษฐกิจได้ดินเฉลี่ยร้อยละ 26 ของเศรษฐกิจทางการในปี 1999-2000 ต่ำกว่าในภูมิภาคแอฟริกาและละตินอเมริกา

จากการศึกษาพบว่า ประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจได้ดินสูงสุดในภูมิภาค ได้แก่ ประเทศไทย ตกร้อยละ 52.6 ใกล้เคียงกับประเทศแอฟริกา ตามมาด้วยศรีลังกาและฟิลิปปินส์ ซึ่งตกร้อยละ 44.6 และ 43.4 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจได้ดินใหญ่ปานกลางได้แก่ อินเดีย อิสราเอล ไต้หวันและจีน ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจได้ดินร้อยละ 23.1, 21.9 และ 19.6 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจได้ดินเล็กอยู่ในกลุ่มพัฒนาแล้ว ได้แก่ สิงคโปร์ และ ญี่ปุ่น ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจได้ดินร้อยละ 13.1 และ 11.3 ของเศรษฐกิจทางการตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจได้ดินสูงมาก ได้แก่ ประเทศไทย และ ฟิลิปปินส์ ได้เป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับสหรัฐในช่วงสงครามเย็น และมีบทบาทสนับสนุนในการทำสงคราม อินโดจีนของสหรัฐ

ซาร่าห์ บัสส์ (Sarah Busse) นักสังคมวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก เห็นว่าเหตุปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจได้ดินเฟื่องฟู มีหลายประการได้แก่

1. ความไม่พอเพียงหรือความล้มเหลวของเศรษฐกิจในระบบ
2. มีบุคคลที่ถูกกีดกันออกจากเศรษฐกิจในระบบเนื่องจากความยากจน พฤติกรรมกีดกัน และสภาพภูมิศาสตร์
3. ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์
4. วิกฤตฉับพลัน อย่างเช่นสงคราม เงินเฟ้อรุนแรง ก่อให้เกิดความยุ่งยากในเศรษฐกิจในระบบ
5. เจตนาที่จะต่อต้านข้อกำหนดในเศรษฐกิจในระบบ

ขณะอยู่ในเรือนจำ ส่วนใหญ่มีกำหนดโทษ 15-20 ปี บางส่วนได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตและประหารชีวิต มักรวมกลุ่มกับเพื่อนในเรือนจำ มีลูกน้องเป็นจำนวนมาก สนใจการฝึกวิชาชีพ ทั้งยังให้ความสนใจการศึกษาต่อมากกว่าผู้เสพและผู้ค้ารายย่อย

ความคาดหวังหลังพ้นโทษ ส่วนใหญ่คาดหวังว่าจะไม่กลับไปค้ายาเสพติดอีก เพราะเช็ดหาลาบต่อการจำคุก และมีความรู้สึกกังวลต่อทัศนของสังคมที่มีต่อตนเอง การปรับตัวต่อสังคมภายนอก และปัญหาครอบครัว

เห็นได้ว่า การค้ายาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจได้ดินและเติบโตไปพร้อมกับระบบเศรษฐกิจได้ดินที่มีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้นแม้ว่าจะมีกฎหมายหรือมาตรการควบคุม

แต่การประกอบอาชีพดังกล่าวก็ยังเติบโตอยู่ในสังคม ซึ่งอาจอธิบายปรากฏการณ์นี้จากแนวคิดทางพุทธศาสนาที่ คือ แนวความคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (อ้างถึงใน จิตรกร ตั้เกษมสุข และ ธรรมเกียรติ กันอริ, 2547, น. 94) ที่ให้แนวคิดไว้ว่ากฎหมายแม้มีความสำคัญ แต่ก็ไม่เพียงพอและไม่เป็นหลักประกันว่าจะทำให้ชีวิตดีงามและสังคมมีความสันติสุขได้ โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ดังนั้นจึงสอดคล้องกับสถานการณ์การค้ายาเสพติดในปัจจุบันที่แม้จะมีกฎหมายมาควบคุมและลงโทษผู้กระทำผิดแต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะดำเนินการปราบปรามได้เสียทั้งหมด เนื่องจาก ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ล้วนเป็นองค์ประกอบแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดอาชีพค้ายาเสพติดมากขึ้น ผู้ค้ายาเสพติดย่อมที่จะหาทางหลบหนีและหาทางออกอื่น ๆ ที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ เนื่องจากเขามีแรงจูงใจและเขาได้ตัดสินใจเข้าสู่การค้ายาเสพติดไปแล้ว

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจและการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ

ความหมายของ “การประกอบอาชีพ”

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (อ้างถึงใน ทศไนย รอดมีบุญ, 2548, น. 6) ได้กล่าวถึงความหมายของการทำงานและอาชีพ ไว้ดังนี้

“งาน” เป็นคำที่มีความหมายครอบคลุมกับบุคคลหลายกลุ่ม และ “งาน” ยังเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างลึกซึ้ง โคนหากในสถานะที่เศรษฐกิจของประเทศดี ก็ย่อมส่งผลให้ งาน มีหลายหลากและมีจำนวนมาก เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มแรงงาน แต่หากในสถานะที่ เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สู้ดีหรือตกต่ำ ก็ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อจำนวนของงานที่มีให้เลือนน้อย และส่งผลให้ปัญหาการว่างงานของประชาชนสูงมากขึ้นไปด้วย เพราะฉะนั้น งานจึงมีความเกี่ยวข้องกับความเจริญของประเทศชาติค่อนข้างสูงมาก

ความหมายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (ศิริสุดา รัตมีมาลา, 2546, น. 19) สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ให้นิยามคำว่าอาชีพไว้ คือ ชนิดงานที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ ทำงานนั้นแล้วได้รับค่าจ้าง เงินเดือน หรือสิ่งตอบแทนทั้งในรูปแบบของเงินสดหรือสิ่งของ หรืองานที่ทำโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผลกำไรให้แก่ธุรกิจหัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติหรือโดยการสมรสหรือโดยการอุปถัมภ์เลี้ยงดูในฐานะบุตรและธิดา ตลอดจนนอกระบบหรือนอกกฎหมายด้วย

เทมเม (Temme, 1975 อ้างถึงใน ทศไนย รอดมีบุญ, 2548, น. 6-9) ได้อธิบายการประกอบอาชีพหรือการทำงาน ว่าเป็นงานที่มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมที่ต้องทำอยู่เป็นประจำของบุคคล (Roy tine) ได้แก่ เนื้อหาและหน้าที่ที่บุคคล จะต้องทำอยู่เป็นประจำ

2. เงื่อนไขที่จำเป็นที่จะต้องมีในการทำงาน (Requisite) หมายถึงระดับความรู้ความสามารถ ทางกายภาพ หรือสถานภาพทางสังคมของงาน ได้แก่

2.1 ความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมหนึ่ง ๆ งานแต่ละชนิดจะต้องการบุคคล ที่มีความสามารถในการทำกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป งานบางอย่างก็ต้องการแรงงาน ที่มีความสามารถทั่วไป แต่งานบางอย่างก็ต้องการแรงงานที่มีความสามารถเฉพาะด้านเท่านั้น

2.2 เงื่อนไขทางกายภาพเช่นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่ทำงาน เช่น การทำงานคนเดียว หรืองานที่ต้องการติดต่อกับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา

2.3 ตลาดจะมีความต้องการงานในแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน เช่น งานบางอย่างเป็นที่ต้องการของตลาด แต่ขาดบุคคลที่มีความสามารถตรงตามความต้องการของตลาด แต่งาน บาง อย่างตลาดต้องการคนในจำนวนไม่มากนัก แต่กลับมีบุคคลที่จบการศึกษาสำเร็จออก มากมาย เป็นต้น

2.4 ความต้องการของสังคม งานบางชนิด เช่น กรรมกรแบกหาม อาจจะต้องการ เพียง แรงงานที่เป็นเพศชายเท่านั้น แต่งานบางอย่างก็มีลักษณะที่ต้องการผู้มีประสบการณ์หรือมี วุฒิภาวะ มาทำงาน เช่น งานในลักษณะของการตัดสินใจ งานบริหาร เป็นต้น

3. ผลตอบแทน (Returns of Work) คือ ในการทำงานทุกอย่างก็ต้องการหวัง ที่จะได้รับ ผลตอบแทนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเสมอโดยทั่วไปผลตอบแทนของการทำงานอาจแบ่งออกได้ เป็น 6 ลักษณะ คือ

3.1 รายได้ หมายถึง ค่าจ้างตอบแทนที่บุคคลได้รับจากการทำงาน ชื่อเสียง เกียรติยศในการทำงานนั้น ๆ

3.2 อำนาจที่ได้รับจากการทำงาน

3.3 การต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในงานที่ตนเองทำอยู่ซึ่งเป็นความต้องการ ที่เป็นผลทางจิตใจมากกว่า

3.4 การมีส่วนร่วมในสังคมหรือการช่วยเหลือสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.5 ความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ได้แก่ ความรู้สึกที่ได้ทำสิ่งที่ตนเองเห็นว่า มีคุณค่า หรือช่วยพัฒนาตนเอง

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การค้าหรือจำหน่ายยาเสพติดก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการประกอบอาชีพ เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่ต้องทำอยู่เป็นประจำเพื่อหารายได้ โดยมีเงื่อนไขที่จำเป็นที่จะต้องทำงานดังกล่าว และทำแล้วได้รับผลตอบแทนหรือค่าจ้าง องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจด้านต่าง ๆ ที่ทำให้แรงงานเข้าสู่การค้ายาเสพติด

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

แรงจูงใจ คือ ความเต็มใจที่จะใช้พลังและความพยายาม เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย รางวัล หรือผลตอบแทนที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการกระทำของมนุษย์ แรงจูงใจประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2531, น. 168-169)

1. เป็นพลังกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซึ่งพลังงานสามารถแปรเปลี่ยนได้
2. เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม
3. เป็นตัวกำหนดระดับของความพยายาม

นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ยอมรับว่าองค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจ คือ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม คือ ความต้องการ (Needs) และแรงขับ (Drives)

1. ความต้องการ (Needs) เป็นสภาวะของความขาดแคลนของอินทรีย์ โดยเฉพาะความขาดแคลนทางด้านกายภาพ
2. แรงขับ (Drives) เป็นสภาวะ เป็นสภาวะของการกระตุ้นที่มาจากความต้องการ เช่น การขาดอาหารก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเคมีในเลือด ทำให้เกิดสภาวะแรงขับขึ้น ซึ่งบุคคลจะพยายามลดแรงขับโดยการทำบางสิ่งบางอย่าง

ประเภทของแรงจูงใจ

การจูงใจทั่วไป แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจในแง่บวกและแรงจูงใจในแง่ลบ (จุมพล หนีพานิช, 2541, น. 60)

1. แรงจูงใจในแง่บวก เป็นแรงจูงใจในแง่บวกที่บุคคลจะได้รับสิ่งที่มีคุณค่า เช่น การยกย่อง สำหรับการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ
2. แรงจูงใจในแง่ลบ เป็นแรงจูงใจที่ตรงข้ามกับแรงจูงใจในแง่บวก คือ มักจะใช้การข่มขู่ การลงโทษ การตำหนิ หากว่าการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้นไม่ได้รับการยอมรับ

ความต้องการทางจิตและสังคม

นอกจากแรงขับทางกายภาพอันเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการทางชีวภาพ ซึ่งความต้องการทางชีวภาพที่สำคัญและมีบทบาทต่อแรงงูใจของบุคคลอย่างมาก ได้แก่ ความหิว ความกระหาย เพศ แล้ว ยังมีแรงงูใจทางด้านจิต ซึ่งเป็นแรงงูใจที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจ อันได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการความอบอุ่น เป็นต้น ส่วนแรงงูใจทางสังคม คือสภาวะของการงูใจที่ถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าในสังคม โดยส่วนใหญ่มักจะเกิดจากการได้รับปฏิกริยาตอบสนองจากบุคคลอื่น เช่น ความต้องการยอมรับจากผู้อื่น เป็นต้น

ทฤษฎีของ Abraham Maslow

Maslow มีแนวคิดว่ มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะทำให้ความต้องการของมนุษย์แต่ละคนได้รับความพึงพอใจ เพราะมนุษย์แต่ละคนมีลำดับขั้นของความต้องการ

ทฤษฎีของ Maslow มีสมมติฐานเบื้องต้น อยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการนั้นจะไม่เป็นตัวแรงงูใจต่อไป แต่จะมีความต้องการที่สูงขึ้นไปอีก
2. โครงสร้างของความต้องการ สำหรับคนส่วนใหญ่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีจำนวนมากมายที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน
3. โดยทั่วไปความต้องการในระดับที่สูงกว่าจะไม่เกิดขึ้น หากความต้องการในระดับที่ต่ำกว่ายังไม่ได้ได้รับการตอบสนอง
4. มีวิธีต่าง ๆ มากมายที่จะทำให้ความต้องการที่สูงกว่าได้รับการตอบสนองมากกว่าความต้องการในระดับที่ต่ำกว่า

จากสมมติฐานดังกล่าว Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการออกเป็น 5 ขั้น คือ

1. ความต้องการทางกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละคน เพื่การดำรงชีพ ความต้องการระดับนี้ได้แก่ ปัจจัยสี่
2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการด้านนี้ รวมเอาความปลอดภัย ความมั่นคง และปราศจากความเจ็บปวด รวมไปถึงความมั่นคงในอาชีพด้วย
3. ความต้องการด้านความรัก และการเป็นเจ้าของ
4. ความต้องการชื่อเสียง ความต้องการนี้จะรวมเอาความรู้สึกส่วนตัวในความสำเร็จ และตระหนักหรือยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต เป็นการต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ หลังจากบรรลุความต้องการขั้นอื่นมาแล้ว เพื่อให้บรรลุสิ่งที่ตนต้องการมากที่สุด

ทฤษฎีของ Victor H. Vroom

Vroom กล่าวว่า บุคคลจะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ และเลือกทางหนึ่งทางใด ซึ่งเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่ต้องการมากที่สุด โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคคลจะเลือกทางเลือกที่มีผลตอบแทนสูงสุด

องค์ประกอบของการวิเคราะห์ในทฤษฎีนี้มีหลายปัจจัยด้วยกัน ดังนี้

1. ความคาดหวัง (Expectancies) หมายถึง การคาดหวัง หรือการคาดคะเนถึงโอกาสที่บุคคลนั้นจะได้รับผลตอบแทนตามที่หวังไว้

2. ความพึงพอใจ หรือความชอบตามที่คาดหวังไว้ (Valences) หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความชอบของบุคคลแต่ละคนในเรื่องผลตอบแทนประเภทใดประเภทหนึ่ง ความพอใจ ความชอบ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งทางบวกทางลบ

3. ผลตอบแทนหรือรางวัล (Reward) เป็นการสิ้นสุดของกระบวนการพฤติกรรมของบุคคล แบ่งได้เป็น 2 ระดับ ผลตอบแทนระดับที่หนึ่ง หมายถึง ประสิทธิภาพของการกระทำ ส่วนผลตอบแทนในระดับที่สอง เป็นผลที่เกิดตามมาเนื่องจากผลตอบแทนระดับที่หนึ่ง

4. สื่อกลาง (Instrumentality) คือความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนระดับที่หนึ่งกับผลตอบแทนในระดับที่สอง

แรงจูงใจมีความหมายในทำนองเดียวกันกับความพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ หมายถึงสภาพงานที่ตนทำอยู่ ตามภาระหน้าที่ ที่ตนรับผิดชอบตลอดจน มีความพึงพอใจใน สภาพแวดล้อม ในการทำงาน ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของตน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

สมยศ นาวิการ (อ้างถึงใน อุดล สุเดน, 2546, น. 9) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในงาน 6 ประการ

1. ผลตอบแทน หมายถึง ค่าจ้างและเงินเดือน ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความพึงพอใจในงานมาก เพราะว่าผลตอบแทนเป็นสิ่งที่สนองความต้องการได้หลายอย่าง ยิ่งไปกว่านั้น ผลตอบแทนจะเป็นเครื่องหมายของความสำเร็จได้อีกด้วย

2. การเลื่อนตำแหน่ง จะมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในงานระดับหนึ่ง

3. การบังคับบัญชา

4. ลักษณะงาน

5. กลุ่มงาน การมีเพื่อนร่วมงานที่ร่วมมือและเป็นมิตร
6. ลักษณะแวดล้อมการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน

เสถียรภาพ พันธุไพโรจน์ (อ้างถึงใน อุดล สุเดน, 2546, น. 9) อธิบายว่าบุคคลจะเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ถ้าองค์การหรือหน่วยงานมีสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ ไม่ดี คือ

1. ความไม่มั่นคงในอาชีพ
2. นโยบายและการบริหารที่ไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรมและไม่ยุติธรรม
3. ค่าจ้างและเงินเดือนต่ำไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพไม่เป็นธรรมและไม่ทัดเทียมกับแหล่งที่ทำงานอื่น ๆ มีลักษณะอย่างเดียวกัน
4. ผู้บังคับบัญชาเป็นเผด็จการไม่เป็นกันเองและมีการควบคุมที่จุกจิกจู้จี้ จนเกินความจำเป็น
5. สภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม ขาดสุขลักษณะอนามัย และมีอันตรายไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่เป็นแรงจูงใจให้แรงงานเข้าสู่การประกอบอาชีพต่าง ๆ สำหรับแรงจูงใจที่ทำให้แรงงานประกอบอาชีพค้าขายเสพติด บางคนอาจมีแรงจูงใจที่เป็นแรงดึงดูดจากรายได้จำนวนมากจากการจำหน่ายยาเสพติด แต่บางคนอาจเข้าสู่การค้าขายเสพติดจากแรงผลักดันจากอาชีพเดิมที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในอาชีพเดิม เช่น ว่างงาน ความไม่มั่นคงในอาชีพ รายได้ต่ำ จนทำให้แรงงานตัดสินใจเลือกการค้าขายเสพติดเป็นอาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ

ทฤษฎีของเฟร็ง พาร์สัน (Frank Parsons)

พาร์สัน (อ้างถึงใน สนชัย พูลผล, 2540, น. 40) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ ได้เสนอแนวคิดในการพิจารณาเลือกอาชีพ ดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์ตนเองโดยบุคคลจะพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง เช่น ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ภายในครอบครัว

2. การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ เป็นต้นว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพ เวลาและทุนที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ

3. การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

จะเห็นได้ว่าการเลือกอาชีพของบุคคลนั้น เกิดจากการที่บุคคลวิเคราะห์คุณสมบัติของตน เองควบคู่ไปกับการวิเคราะห์อาชีพ แล้วจึงตัดสินใจเลือกอาชีพ

ทฤษฎีของ Hop pock

Hop pock (อ้างถึงใน สนชัย พูลผล, 2540, น. 43) ได้นำเอาแนวความคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาประกอบกัน จึงเป็นแนวคิดในการเลือกอาชีพ ทฤษฎีนี้จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Composite Theory” ซึ่งมีหลักในการเลือก 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด
3. ความต้องการของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการเลือกและตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. การพัฒนาอาชีพเริ่มเมื่อบุคคลทราบว่าอาชีพนั้นนำไปสู่ความต้องการของตนเองได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ และการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้น เมื่อบุคคลสามารถคาดหวังได้ถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของตนได้ ซึ่งความสามารถในการคาดหวังขึ้นอยู่กับการรู้จักตนเองความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความสามารถที่จะคิดเหตุผล
6. ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลเข้าใจว่าตนเอง ต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ มีผลต่อการเลือกอาชีพโดยช่วยให้บุคคลค้นพบงานอาชีพ ที่ตนเองต้องการ

7. ระดับความพอใจในงานขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งทีงานนั้นให้กับบุคคลและความต้องการของบุคคล

8. ความพึงพอใจในงานเป็นผลมาจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการในปัจจุบันได้และความหวังว่างานนั้นจะทำให้บรรลุความต้องการในอนาคตได้หรือจากการที่คาดหวังนั้นจะนำไปสู่งานอื่นที่ต้องการ

9. การเลือกอาชีพนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อบุคคลคิดว่างานที่เปลี่ยนแปลงใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิม

สุดใจ เหล่าสุนทร (อ้างถึงใน เฉลิม อจละนันท์, 2526, น. 4-5) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญ ในการเลือกอาชีพดังนี้

1. ความมั่งคั่ง อันเกิดจากความสำเร็จในอาชีพนั้น
2. เกียรติยศชื่อเสียง อันเกิดจากอาชีพนั้น ๆ
3. ความนับถือที่จะได้รับจากประชาชนในที่นั้น ๆ
4. เครื่องแบบหรือเครื่องแต่งกายสำหรับอาชีพนั้น ๆ
5. การสืบอาชีพต่อกันจากบิดาหรือบรรพบุรุษ
6. ตัวอย่างที่ดีเด่นของชุมชนและของประเทศ

Hammond ได้กล่าวถึงความต้องการของบุคคลในการเลือกอาชีพโดยแบ่งไว้เป็น 4 กลุ่ม

1. ความต้องการสถานภาพทางเศรษฐกิจ
2. ความต้องการทางด้านการปฏิบัติ
3. ความต้องการการประกันทางด้านงาน
4. ความต้องการการยอมรับของสังคมโดยทั่ว ๆ ไป

Ginzberg et al. (1951 อ้างถึงใน จิรุตติเนตร ภัทพูนทรัพย์ดี, 2547, น. 16-17) นักจิตวิทยาและคณะได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ว่าการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบคือ

1. การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างทันทีทันใด การเลือกอาชีพแบบนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือก อาชีพในขณะนั้น โดยที่ไม่ได้มีการคิดไตร่ตรองมาก่อนและไม่สามารถ รู้หนทางและลู่ทาง ที่จะได้ รับจากการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้น การเลือกอาชีพ จึงมีลักษณะที่เป็นการสนองตอบโดยตรงต่อ ทางเลือกอย่างทันทีทันใด

2. การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยา มีความเกี่ยวข้องกับ ปัจจัย ทางจิตวิทยา เช่น แรงกระตุ้น (Impulse) หรือแรงจูงใจ (Motives) คือบุคคลจะเลือกอาชีพ เมื่อมีปัจจัยเหล่านี้มากระตุ้น อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นคนเราจะได้รับแรงจูงใจที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพแต่การตัดสินใจเลือกอาชีพอาจจะไม่เกิดขึ้นถ้าโอกาสไม่อำนวย

3. การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นผลมาจากการแนะแนว เกิดขึ้นจากการแนะแนวเกี่ยวกับ อาชีพโดยเฉพาะ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพว่าอาชีพใดบ้างที่มีความเหมาะสม

นอกจากนี้แล้วขั้นตอนของการเลือกอาชีพเป็นระยะต่าง ๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 Fantasy Period บุคคลยังไม่สามารถรู้ถึงทางและโอกาสของอาชีพได้อย่างแท้จริง เป็นระยะที่บุคคลคิดว่าตนสามารถเข้าไปสู่อาชีพนั้นได้เป็นระยะที่บุคคลมีความเพ้อฝันเกี่ยวกับอาชีพ ขาดการคิดคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของอาชีพ เช่น ลักษณะงานที่ทำหรือระยะเวลาในการทำงาน เป็นต้น

ระยะที่ 2 Tentative Period บุคคลจะรู้ขนาดของการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ๆ ว่าในอาชีพ ที่ตนคิดจะเลือกนั้น ถ้าเลือกแล้วจะมีปัญหาอะไรบ้างและพยายามจะหาหนทางแก้ไขปัญหาจากการ เลือกอาชีพที่ตนคิดว่าจะเลือก แสดงให้เห็นว่าในระยะขั้นตอนนี้บุคคลพยายามจะเรียนรู้และให้ความสนใจในอาชีพอย่างจริงจัง เช่น ถ้าเลือกอาชีพแล้วจะต้องมีขั้นตอนอะไรและมีขั้นตอนอย่างไร

ระยะที่ 3 Realistic Period การเลือกอาชีพของบุคคลได้คำนึงถึงโลกของอาชีพที่ตนต้องการ กับความเป็นไปได้ที่ตนเองจะเข้าไปสู่อาชีพนั้นว่าจะต้องผ่านขั้นตอน อย่างเป็นไปบ้าง เช่น โอกาสที่จะทำ อาชีพนั้น ระดับการศึกษาหรือประสบการณ์ด้านการงาน ดังนั้น ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่จะนำไปสู่การ เลือกอาชีพอย่างแท้จริงหลักการผ่านขั้นตอนในระยะแรกมาแล้ว

ถ้าบุคคลใดเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานมีความต้องการน้อย หรืออาชีพที่มีคนล้นงาน บุคคลนั้นก็อาจประสบปัญหาในการหางานทำ

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าการค้ายาเสพติดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทน ก็ถือเป็นอีกอาชีพหนึ่ง ผู้ค้ายาเสพติดจึงเรียกได้ว่าเป็นแรงงานอีกประเภทหนึ่ง โดยจากขอบเขตของคำว่าแรงงานในความหมายเชิงกว้าง จะหมายถึงการผลิตหรือแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ โดยผู้ดำเนินการจะได้รับค่าตอบแทนในการกระทำนั้น ๆ (อัญชลี ค้อคงคา, 2546, น. 1)

จากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ทำให้เห็นได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ บางคนอาจมีอาชีพอื่นมาก่อนและไม่พึงพอใจในงานที่ทำอยู่ จึงตัดสินใจในการเปลี่ยนอาชีพมาค้ายาเสพติด ซึ่งจากแนวคิดการเลือกอาชีพเห็นได้ว่าการเลือกอาชีพนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ (Process) ที่บุคคลย่อมพยายามหาโอกาสเพื่อจะได้รู้ถึงประโยชน์และผลตอบแทน

ดังนั้น แรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลตัดสินใจค้ายาเสพติดเพื่อหารายได้ แรงจูงใจในการค้ายาเสพติดอาจเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละคน โดยเฉพาะแรงจูงใจการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่เป็นแรงจูงใจจากผลตอบแทนหรือรางวัลที่ค่าตอบแทนจากการค้ายาเสพติดนั้นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากแรงจูงใจทางบวก อันได้แก่ รายได้จากการค้ายาเสพติด ที่ทำให้แรงงานก้าวเข้าสู่วงจรอาชีพการค้ายาเสพติดดังกล่าวมาแล้ว แรงจูงใจทางลบ อันได้แก่ ภาวะจำนนที่ทำให้ต้องค้ายาเสพติด ซึ่งสิ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์เป็นอย่างมากและเป็นแรงผลักดันที่มีความเป็นรูปธรรมคือ ความยากจน ที่เป็นตัวแทนของความต้องการของมนุษย์ได้ในหลายกรณี (สุรพล ปธานวนิช, 2547, น. 139) ความยากจนในขอบเขตทางสังคมมีความหมายที่กว้าง ที่นอกจากจะยากจนทางเศรษฐกิจแล้ว ยังรวมไปถึงความยากจนทางสังคมหรือความยากจนทางโอกาส ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า แรงจูงใจในการค้ายาเสพติดนั้น นอกจากจะเป็นแรงผลักดันด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นแรงจูงใจทางบวกเป็นหลักแล้ว อาจเกิดจากความยากจนทางโอกาสคือเกิดจากการขาดทางเลือกหรือสภาพบังคับซึ่งเป็นแรงจูงใจทางลบก็ได้

4. ข้อมูลทัศนสถานหญิงกลาง

ในปัจจุบัน รัฐบาลจึงมีการควบคุมอาชญากรรมมากขึ้น โดยเมื่อพิจารณาต้นทุนของการควบคุมอาชญากรรมที่สำคัญ คือ ต้นทุนของการจับคนใส่คุก เพราะกระทบงบประมาณของรัฐบาล ทั้งยังเกิดผลเสียทางการผลิตที่ทำให้แรงงานลดน้อยลง (สมรักษ์ รักษาทรัพย์, 2546, น. 105)

สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติด และการค้ายาเสพติดมากขึ้น โดยได้มีการนำนโยบายของรัฐบาลไปปรับใช้กับหน่วยงานเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีกำหนดบทลงโทษที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายยาเสพติด (“บทลงโทษการจำหน่ายยาเสพติด,” ออนไลน์, 2548) ดังนั้น ความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท 1-5 ความผิดฐานจำหน่ายหรือครอบครองเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต จากแนวความคิดลงโทษและมาตรการควบคุมการค้ายาเสพติดดังกล่าว แม้ว่าจะกำหนดโทษจากการค้ายาเสพติดไว้สูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต แต่ก็ยังมีผู้ค้ายาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความจำเป็นที่จะต้องเสี่ยงเพื่อให้มาซึ่งรายได้ หรือส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่รู้กฎหมาย

ทัศนสถานหญิงกลาง กรมราชทัณฑ์ มีส่วนในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยทัศนสถานหญิงกลาง มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยให้สอดคล้องกับ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักาษฎาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เห็นได้ว่า ทัณฑสถานหญิงกลางมีบทบาทในการควบคุม แก้ไข บำบัด ป้องกัน ปัญหายาเสพติด โดยการควบคุมนักโทษ ในการควบคุมลงโทษการกระทำผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลปริมาณผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานในประเทศ ทำให้เห็นว่าสถิติผู้ต้องขังคดี พ.ร.บ.ยาเสพติดเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างเดือนมีนาคมและเมษายนของปี 2549 มีบางเรือนจำและทัณฑสถานบางแห่งที่มีผู้ต้องขังคดี พ.ร.บ.ยาเสพติดเพิ่มขึ้น ดังนี้